

Vergaderjaar 2021–2022

21 501-30

Raad voor Concurrentievermogen

Nr. 558

**BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN
KLIMAAT**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 30 mei 2022

Op 9 en 10 juni 2022 vindt de Raad voor Concurrentievermogen plaats over de onderdelen interne markt en industrie, onderzoek en ruimtevaart. Met deze brief stuur ik u de geannoteerde agenda met daarin een beschrijving van de discussiepunten en de Nederlandse inzet. Het deel over onderzoek is mede namens de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
M.A.M. Adriaansens

Inleiding

De Raad voor Concurrentievermogen (hierna: Raad) op 9 en 10 juni 2022 staat in het teken van drie onderdelen: 1. Interne markt en industrie op 9 juni, 2. Onderzoek en 3. Ruimtevaart op 10 juni. Deze indeling wordt ook aangehouden in deze geannoteerde agenda. Daarnaast bevat deze geannoteerde agenda een appreciatie van de akkoorden over de Verordening Digitale Markten (*Digital Markets Act*) en Verordening Digitale Diensten (*Digital Services Act*), een verslag van de informele ministeriële bijeenkomst over toerisme in Dijon op 17 en 18 maart 2022 en een kabinetsreactie op een aanbeveling van de Europese Commissie (hierna: Commissie) over tijdelijke erkenning beroepskwalificaties Oekraïense vluchtelingen.

Interne markt en industrie

Het onderdeel interne markt en industrie staat in het teken van een beleidsdebat over een voortgangsrapportage van het Franse voorzitterschap over de Chips Act, een algemene oriëntatie over de richtlijn consumentenkredieten en een beleidsdebat over de versterking van de weerbaarheid van strategische industriële ecosystemen. Onder de diverspunten staat een presentatie van het Franse voorzitterschap geagendeerd over de voortgang in de onderhandelingen over de Herziene Richtlijnen Grotere rol voor de consument bij de groene transitie. Tot slot presenteert het inkomende Tsjechische voorzitterschap het werkprogramma voor de periode 1 juli – 31 december 2022.

Beleidsdebat Voortgangsrapport Chips Act

De Raad spreekt tijdens een beleidsdebat over een voortgangsrapport van het Franse voorzitterschap over de Chips Act. De Commissie publiceerde het voorstel voor de Chips Act op 8 februari 2022. Over het voorstel wordt op dit moment onderhandeld in de Raad. In het voortgangsrapport reflecteert het voorzitterschap op de onderhandelingen tot nu toe en gaat het in op de belangrijkste aandachtspunten voor de vervolgonderhandelingen. De belangrijkste discussiepunten in de onderhandelingen hebben betrekking op de praktische uitwerking van de *European Chips Infrastructure Consortia* en regels rondom de *competence centers* onder pijler 1; de definitiecriteria van het label «*first of a kind*» – in relatie tot innovatie – en behoud gelijk speelveld met de voorgestelde productiefaciliteiten onder pijler 2; en de rol van Commissie en verduidelijking van de definitie van de marktversturende interventies binnen het crisismechanisme onder pijler 3.

Het kabinet verwelkomt de Chips Act en de ambitie om het Europese ecosysteem voor halfgeleiders te versterken. Nederland hanteert hierbij als uitgangspunt dat openheid van de mondiale waardeketens wordt behouden en dat investeringen zich richten op de technologieën van de toekomst. Hierbij zijn robuuste staatssteunregels van belang om een subsidierace te voorkomen. Nederland is een belangrijke speler in de mondiale halfgeleiderindustrie en had een proactieve rol in de totstandkoming van de EU Chips Act. Uw Kamer is eind 2021 geïnformeerd over een non-paper met de Nederlandse inzet voor de EU Chips Act¹. Uw Kamer is geïnformeerd over de kabinetsinzet via een BNC-fiche². Daarnaast ontvangt uw Kamer op korte termijn beantwoording van schriftelijke vragen over de Chips Act.

¹ Preliminary Netherlands» input for proposed «European Chips Act» | Vergaderstuk | rijksoverheid.nl

² Kamerstuk 22 112, nr. 3369

Nederland zal tijdens de Raad de Chips Act verwelkomen en onderstrepen dat het van belang is om het Europese ecosysteem voor halfgeleiders te versterken. Daarnaast zal Nederland markeren dat een subsidierace moet worden voorkomen bij het vergroten van de Europese productiecapaciteit. Ook zal Nederland om verduidelijking vragen over het crisismechanisme.

In algemene zin verwelkomen lidstaten het voorstel voor de Chips Act. Lidstaten sturen aan op voldoende tijd voor grondige bestudering van het voorstel en verzoeken duidelijkheid over onderdelen van het voorstel en over het verdere proces. Het Europees parlement heeft nog geen positie ingenomen over de Chips Act.

Algemene oriëntatie Verordening inzake Richtlijn consumentenkrediet (Consumer Credit Directive)

Op de agenda staat de algemene oriëntatie van de Consumer Credit Directive (CCD). Het voorstel is op 30 juni 2021 door de Europese Commissie gepubliceerd en is een herziening van de Richtlijn consumentenkrediet (2008/48/EC). Het Europees parlement heeft nog geen positie ingenomen. Naar verwachting zullen eind 2022 de triloogonderhandelingen starten tussen de Raad, het Europees parlement en de Commissie.

In de afgelopen periode zijn de onderhandelingen over de CCD in de Raad in een hoog tempo verlopen. Dit weerspiegelt de breed gedragen ambitie binnen de Raad om deze regelgeving op korte termijn in werking te laten treden. Naar verwachting zullen alle lidstaten het aannemen van een algemene oriëntatie tijdens de Raad voor Concurrentievermogen steunen. Binnen de Raad is er brede steun voor de hoofdlijnen uit het voorstel voor de CCD. Het gaat dan bijvoorbeeld om het uitbreiden van de reikwijdte van de richtlijn, het herzien van informatieverplichtingen voor kredietverstrekkers en het uitzonderen van de richtlijn van reguliere facturen.

Het kabinet steunde in het BNC-fiche³ het voorstel van de Commissie omdat het de richtlijn versterkt, moderniseert en toekomstbestendig maakt. Het kabinet vindt het belangrijk dat consumenten in de hele EU een hoog beschermingsniveau genieten en dat er een gelijk speelveld is voor kredietverstrekkers. Tegelijkertijd maakt het kabinet altijd een op risico's gebaseerde afweging, met oog voor consumentenbescherming enerzijds en proportionaliteit en toegankelijkheid tot het krediet anderzijds. Meerdere aandachtspunten uit de kabinetsinzet in het BNC-fiche zijn meegenomen in de algemene oriëntatie. Zo vallen kredieten zonder rente en overige kosten en ook kredieten onder de 200 euro nu onder de reikwijdte. Ook blijft de krediettoets een belangrijk instrument om overkreditering te voorkomen. Een ander aandachtspunt van het kabinet was dat het maken van bewuste keuzes wordt gefaciliteerd. In de algemene oriëntatie is overgenomen dat als directe betaling mogelijk is, betalen met krediet niet als standaardoptie aangeboden mag worden.

Het kabinet was graag ambitieuzer geweest dan de huidige algemene oriëntatie op het gebied van informatieverstrekking vanuit de kredietgever, met het oog op proportionaliteit en leesbaarheid. Ook wilde het kabinet alle vormen van lease onder de reikwijdte brengen middels een proportioneel regime. Daarnaast had het kabinet graag gezien dat er meer aandacht was besteed aan het beperken van mogelijkheden om kostenplafonds voor krediet te kunnen omzeilen. In Nederland wordt hier al invulling aan gegeven door het hanteren van een maximale kredietvergoeding in plaats van een renteplafond.

³ Kamerstuk 22 112, nr. 3175.

Lidstaten, waaronder Nederland, kunnen naar verwachting instemmen met de algemene oriëntatie.

Beleidsdebat versterking weerbaarheid industriële ecosystemen

De Raad spreekt tijdens een beleidsdebat over versterking van de weerbaarheid van strategische industriële ecosystemen.

Recente ontwikkelingen onderstrepen het belang om de weerbaarheid en geo-economische positie van de EU te versterken. Het kabinet hanteert daarbij openheid en internationale samenwerking als belangrijke uitgangspunten. Versterking van de geo-economische positie is breder dan het verminderen van strategische afhankelijkheden en begint bij het versterken van de eigen economie, door onder andere versterking van de interne markt, waarborgen van een gelijk speelveld, doorvoeren van structurele hervormingen en stimuleren van investeringen (zowel publiek als privaat) in de groene- en digitale transitie en in gekwalificeerd personeel.

Daarnaast is het van belang om de risico's van ongewenste strategische afhankelijkheden te verminderen. Deze ongewenste afhankelijkheden kunnen impact hebben op de weerbaarheid van de EU en het vermogen van Nederland en de EU om de eigen publieke belangen te borgen in een wereld waarin landen onderling sterk verbonden zijn. Het is daarom belangrijk om strategische afhankelijkheden ten opzichte van landen buiten de EU in kaart te brengen. Het kabinet wil de risico's van afhankelijkheden van strategische goederen en grondstoffen verminderen door onder andere productie van cruciale (half)producten in Europa en diversificatie van productieketens. De risico's en afhankelijkheden verschillen per sector en er zal dus maatwerk nodig zijn. Ongewenste strategische afhankelijkheden moeten aangepakt worden door onder andere innovatie te stimuleren en substituten te zoeken voor kritieke materialen. Daarnaast kan circulaire productie een belangrijke bijdrage leveren, zodat materialen herbruikbaar zijn.

Diversenpunten

Het voorzitterschap geeft een update over onderhandelingen over het voorstel voor de herziene richtlijnen voor een grotere rol van de consument in de groene transitie. De Commissie publiceerde dit voorstel op 30 maart jl., als onderdeel van een breder pakket dat uitvoering moet geven aan het Actieplan Circulaire Economie van de Commissie. De onderhandelingen in de Raad zijn net gestart. De kabinetsinzet is via een BNC-fiche met uw Kamer gedeeld⁴.

Ruimtevaart

Raadsconclusies EU-aanpak Ruimteverkeersbeheer

De Raad beoogt Raadsconclusies aan te nemen over een EU-aanpak van ruimteverkeersbeheer. Met de wereldwijde groei van de ruimtevaart nemen ook de zorgen over een veilige en duurzame ruimtevaart toe. Daarom is ruimteverkeersbeheer hard nodig. De Raadsconclusies zijn gericht op drie pijlers: versterking van de bewakings- en volgcapaciteiten van ruimteobjecten (*space surveillance and tracking, SST*); coördinatie van regelgeving en standaardisatie; en de versterking van de stem van de Unie op het internationale toneel om deze gemeenschappelijke aanpak te bevorderen. Deze pijlers zijn belangrijk voor Europese autonome toegang

⁴ Kamerstuk 22 112, nr. 3424

tot en gebruik van de ruimte. Nederland heeft ingezet op een duidelijke verwijzing naar het EU SST partnerschap, waaraan Nederland op termijn graag een bijdrage zou leveren. Verder benoemen de Raadsconclusies, conform Nederlandse inzet, de belangrijke rol van Europese Ruimtevaartorganisatie ESA in ruimteverkeersbeheer. Nederland kan naar verwachting instemmen met de Raadsconclusies.

Raadsconclusies Copernicus in 2035

De Raad beoogt Raadsconclusies aan te nemen over Copernicus in 2035. Dankzij het Copernicus-programma is Europa een wereldleider op het gebied van aardobservatie. Die positie wil Europa behouden. De Raadsconclusies bieden een lange termijn visie op Copernicus, voortbouwend op drie pijlers: de Green Deal, digitale transitie en veiligheid om bij te dragen aan een weerbaar Europa. Daarbij gaat het in het bijzonder om het vergroten van de bijdrage van het programma aan klimaatkwesties, de rol van *new space* in het ruimtevaartecosysteem en de bijdrage van het programma aan de veiligheidsuitdagingen van de Unie. Alle lidstaten, inclusief Nederland, staan positief tegenover de essentie van de conclusies. Nederland heeft ingezet op het onderschrijven van het Europese Ruimtevaartagentschap ESA als *core partner*. Verder benoemen de Raadsconclusies, conform Nederlandse inzet, het belang van in-situ monitoring voor de kalibratie en validatie van satellietdata, en is er aandacht voor het wegnemen van belemmeringen in beleid en regelgeving die het gebruik van aardobservatiedata verhinderen. Nederland kan naar verwachting instemmen met de Raadsconclusies.

Beleidsdebat Weerbaarheid en Concurrentievermogen van het EU-Ruimtevaartprogramma

De Raad spreekt tijdens een beleidsdebat over de weerbaarheid en het concurrentievermogen van het EU-Ruimtevaartprogramma. Daarbij zal worden ingegaan op de vraag welke maatregelen de EU kan nemen om de weerbaarheid van het EU-ruimtevaartprogramma te versterken en de uitdagingen op het gebied van concurrentievermogen het hoofd te bieden. In dat kader zal Nederland ingaan op het belang van het spoedig verder uitwerken van de EU-aanpak voor ruimteverkeersbeheer. Daarbij is het belangrijk oog te houden voor het einddoel: een mondiaal systeem voor ruimteverkeersbeheer. Tevens is het op te richten EU SST partnerschap, waarmee Lidstaten hun capaciteiten voor het monitoren en bewaken van ruimteobjecten bundelen, van groot belang voor de weerbaarheid van het EU-ruimtevaartprogramma. Tot slot zal Nederland benadrukken dat het Programma voor Beveiligde Connectiviteit een belangrijke bijdrage kan leveren aan het concurrentievermogen binnen de Unie, met name door het goed betrekken van mkb en start-ups.

Onderzoek

Dit deel van de geannoteerde agenda is mede namens de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en gaat enkel over het onderzoeksdeel van de Raad.

Raadsconclusies Europese Missies

De Raad beoogt Raadsconclusies aan te nemen over de EU-missies. De EU-missies vinden hun oorsprong in Horizon Europe, het Europese Kaderprogramma voor Onderzoek en Innovatie (2021–2027). De vijf

EU-missies werden in september 2021 bij Mededeling gelanceerd⁵ en kennen ambitieuze doelstellingen voor de aanpak van maatschappelijke problemen op het gebied van gezondheid, klimaat en het milieu, binnen een tijdshorizon tot 2030.⁶ Het gaat bij de EU-missies om een nieuwe manier van samenwerken op het gebied van onderzoek en innovatie dwars door sectoren, disciplines en bestuurslagen heen om het leven van mensen in de Europese Unie en daarbuiten tastbaar te verbeteren. De Raadsconclusies worden door de lidstaten breed verwelkomd omdat ze een impuls geven aan implementatie van de EU-missies. Overkoepelend onderwerp in de Raadsconclusies is hoe met een missie-gedreven benadering van onderzoek en innovatie kan worden bijgedragen aan beleid gericht op maatschappelijke uitdagingen. Daarnaast komen aansturing van de missies, betrokkenheid van burgers en monitoring en evaluatie aan bod. Hoofdpunt voor Nederland was dat de Raadsconclusies de Commissie oproepen om duidelijkheid te geven over welke andere EU-programma's en -instrumenten dan Horizon Europe zullen investeren in de EU-missies. Het is daarbij voor Nederland belangrijk dat de financiering voor acties uit de missies wordt verstrekt volgens de regels van de betreffende programma's. In het geval van Horizon Europe betekent dit een focus op onderzoek en innovatie, op basis van de criteria excellentie en impact. Dit is op een goede manier verwerkt in de Raadsconclusies, waardoor de tekst aangenomen kan worden.

Raadsconclusies Principes en waarden voor internationale samenwerking op het gebied van onderzoek en innovatie

De Raad beoogt om de Raadsconclusies over principes en waarden voor internationale samenwerking op het gebied van onderzoek en innovatie aan te nemen. Deze bieden de uitgangspunten van waaruit de Europese Unie en Europese lidstaten willen samenwerken met derde landen. Voorbeelden van deze waarden en principes zijn wederkerigheid, academische vrijheid en wetenschappelijke integriteit. Deze Raadsconclusies liggen in het verlengde van de Bonn Declaration on «Freedom of Scientific Research» uit 2020, waarin academische vrijheid als één van de sleutelwaarden van de Europese Unie is opgenomen. Nederland steunt, samen met de andere Europese lidstaten, dit initiatief. Nederland zet al langere tijd in op open samenwerking in onderzoek, onderwijs en innovatie, met aandacht voor de gedeelde Europese waarden en principes zoals nu ook benoemd in deze Raadsconclusies. Nederland steunt daarbij de aandacht voor kennisveiligheid. Zoals het kabinet in de Kamerbrief⁷ kennisveiligheid hoger onderwijs en wetenschap van al schreef, kan een aanpak alleen effectief zijn als we samen met onze partners optrekken. Dat geldt zeker binnen de Europese Unie, waarbinnen sprake is van een gemeenschappelijke onderzoeks- en onderwijsruimte en vrij verkeer. Ook de herbevestiging van het belang open science, gendergelijkheid en de rol van wetenschap en innovatie in het oplossen van maatschappelijke uitdagingen wordt door Nederland positief ontvangen.

Raadsconclusies Open Science

De Raad beoogt Raadsconclusies aan te nemen over open science. Het komen tot een nieuw, internationaal systeem van erkennen en waarderen maakt een belangrijk onderdeel uit van de Raadsconclusies. De Raadsconclusies bouwen voort op de Raadsconclusies over open science die de

⁵ Kamerstuk 22 112, nr. 3226 (BNC-fiche EU-missies gerelateerd aan Horizon Europe)

⁶ De vijf EU-missies richten zich op de volgende thema's: 1) aanpassing aan klimaatverandering 2) kanker 3) 100 klimaat-neutrale steden 4) gezonde oceanen, zeeën, kust- en binnenwateren 5) bodemdeal voor Europa.

⁷ Kamerstukken 31 288, nr. 894

Raad onder Nederlands voorzitterschap in mei 2016 heeft aangenomen. Frankrijk is het eerste voorzitterschap dat dit thema sinds het Nederlandse voorzitterschap agendeert. De Raadsconclusies worden door de lidstaten, waaronder Nederland, breed gesteund. Het is een belangrijke volgende stap, omdat met deze Raadsconclusies de lidstaten aangeven gezamenlijk te willen optrekken in de internationale transitie naar open science en naar een ander systeem van erkennen en waarderen. Deze transities kunnen namelijk alleen worden gerealiseerd door het (internationaal) bundelen van krachten. Met de Raadsconclusies ligt er een mooi, gebalanceerd document met oog voor de diverse wetenschappelijke disciplines, verschillende talen, digitale infrastructures, erkennen en waarderen en het belang van open science in het licht van de uitdagingen van de huidige tijd. Open science is al jarenlang een beleidsprioriteit van de Nederlandse regering. In het Coalitieakkoord 2021–2025 (Bijlage bij Kamerstuk 35 788, nr. 77) staat dat open science de norm moet worden in wetenschappelijk onderzoek. De tekst van de Raadsconclusies is in lijn met het Nederlandse beleid en kan daarmee worden aangenomen.

Beleidsdebat Ondersteuning van jonge onderzoekers in tijden van crisis

De Raad zal debatteren over de mogelijkheden om jonge onderzoekers te ondersteunen in tijden van crisis, zoals de Covid-19 pandemie of de oorlog in Oekraïne. De verwachting is dat veel lidstaten, net als Nederland, het belangrijk vinden dat jonge onderzoekers ook in moeilijke tijden genoeg perspectieven hebben. Vermoedelijk zullen lidstaten delen wat zij op nationaal niveau ondernemen om ervoor te zorgen dat deze groep voldoende ondersteuning krijgt in tijden van crisis, met bijzondere aandacht voor de genomen maatregelen tijdens de COVID-19 pandemie en momenteel het opvangen van gevluchte Oekraïense wetenschappers. Daarnaast zullen lidstaten mogelijk benadrukken dat onderzoekers zo goed mogelijk moeten worden voorbereid op een toekomstige crisis en dat het Europese onderzoeks- en innovatiebeleid daarin een rol kan spelen. Nederland zal aandacht vragen voor het ondersteunen van jonge onderzoekers in tijden van crisis en een aantal nationale ervaringen delen zoals het Nationaal Programma Onderwijs en de gastwerkplekken voor gevluchte Oekraïense wetenschappers.

Diversenpunten

Het Franse voorzitterschap zal terugblikken op de evenementen en activiteiten tijdens hun voorzitterschap. Daarna zal de Europese Commissie informatie verschaffen over de stand van zaken bij de tenuitvoerlegging van het nieuwe bestuur van de Europese Onderzoeksruimte. Afsluitend zal het inkomende Tsjechische Voorzitterschap een presentatie geven over de prioriteiten van hun voorzitterschap.

Overig

Appreciatie voorlopige akkoorden Verordening Digitale Markten en Verordening Digitale Diensten

Op 15 december 2020 heeft de Commissie voorstellen gepubliceerd voor de Verordening inzake Digitale Markten (*Digital Markets Act*, hierna: DMA) en de Verordening inzake Digitale Diensten (*Digital Services Act*, hierna: DSA). In februari 2021 heeft het kabinet in separate BNC-fiches⁸ uw Kamer geïnformeerd over de Nederlandse inzet voor deze voorstellen. In de geannoteerde agenda van de Raad voor Concurrentievermogen in

⁸ Kamerstuk 22 112, nr. 3049 en Kamerstuk 22 112, nr. 3050

november 2021⁹ heeft het kabinet een appreciatie gegeven van de algemene oriëntaties van de Raad voor beide voorstellen. Het Europees parlement, de Commissie en de Raad bereikten in maart een voorlopig politiek akkoord over de DMA en in april over de DSA¹⁰. De akkoorden worden naar verwachting aankomende zomer plenair ter stemming gebracht in het Europees parlement en worden daarna formeel aangenomen in de eerstvolgende Raad. Hieronder wordt uw Kamer geïnformeerd over het verdere proces en de voor Nederland belangrijkste wijzigingen in de akkoorden ten opzichte van de algemene oriëntatie.

Verordening Digitale Markten

Het doel van de DMA is om consumenten en ondernemers te beschermen en te zorgen voor meer concurrentie op digitale markten. Er zijn grote zorgen over de machtige positie en toenemende afhankelijkheid van poortwachterplatforms, waar consumenten en ondernemers nauwelijks omheen kunnen. Dit kan toetreding en doorgroei van ondernemingen verhinderen en ertoe leiden dat consumenten de dupe worden door hogere prijzen, lagere kwaliteit of minder keuzevrijheid. Met de DMA kunnen vooraf verplichtingen aan poortwachters worden opgelegd, waar nu alleen achteraf ingrijpen mogelijk is. Het vorige kabinet heeft zich sinds 2019 sterk gemaakt voor Europese regelgeving voor platforms met een poortwachtersfunctie. Het kabinet is mede om die reden erg positief over de komst van de DMA.

Het kabinet ziet veel van haar inzet terugkomen in de tekst van het akkoord. Zo wordt er beter rekening mee gehouden dat grote platforms meerdere diensten aanbieden en zo hun positie kunnen versterken (ecosysteemvorming) en zijn de verplichtingen rond interoperabiliteit uitgebreid. Verder is de ondersteunende rol van nationale toezichthouders mede dankzij de inzet van Nederland versterkt. Ondernemers kunnen hierdoor laagdrempeliger problemen melden bij nationale mededingingsautoriteiten. Daarnaast kan de informatie die poortwachters op basis van de DMA moeten verstrekken over fusies en overnames nu ook worden gebruikt bij de beoordeling van die fusies en overnames. Tenslotte kan de Commissie ook bepaalde artikelen aanpassen via gedelegeerde handelingen. Dit draagt bij aan de toekomstbestendigheid van de DMA, omdat de Commissie zo kan inspelen op nieuwe ontwikkelingen in de digitale economie.

Na plenaire stemming in het Europees parlement en goedkeuring van de Raad, wordt de DMA gepubliceerd in het publicatieblad van de Europese Unie. De inwerkingtreding van de DMA is zes maanden na publicatie, naar verwachting zal dit dus begin 2023 zijn. Ik zal u na de zomer nader informeren over de verdere stappen die het kabinet zal gaan ondernemen voor een effectieve uitvoering van de DMA.

Verordening Digitale Diensten

De DSA verdiept de digitale interne markt en bevat diverse wenselijke en noodzakelijke verbeteringen in de bestrijding van illegale inhoud, terwijl de vrijheid van meningsuiting beschermd blijft. De Verordening leidt ook tot een betere consumentenbescherming. Door de DSA krijgen online platformen en marktplaatsen meer verantwoordelijkheid voor de gevolgen van hun diensten op mensen, bedrijven, en de maatschappij. Bovendien zorgt de DSA er op zorgvuldige wijze voor dat grote online

⁹ Kamerstuk 21 501-30, nr. 542

¹⁰ <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2022/04/22/europees-akkoord-over-vernieuwing-basis-digitale-economie>.

platformen meer verantwoordelijkheid moeten nemen voor de bestrijding van desinformatie.

Het kabinet is positief over het bereikte akkoord. Specifiek is het kabinet positief over het behoud van de kernprincipes uit de E-commerce Richtlijn. Zoals het beperkte aansprakelijkheidsregime voor online tussenpersonen, het land-van-oorsprong beginsel als basis voor de interne markt, en het verbod op een algemene monitoringsverplichting. Deze waarborgen zijn van groot belang voor de interne markt en de vrijheid van meningsuiting online.

In het compromis worden verder strenge regels gesteld aan het gebruik van persoonsgegevens voor het aanbieden van advertenties. Zo wordt het voor online platformen verboden om voor advertenties gebruik te maken van bijzondere persoonsgegevens. Het richten van advertenties op grond van iemands geloofsovertuiging, politieke opvattingen, of informatie over minderjarigen wordt het in het algemeen verboden om *profiling* toe te passen om hen advertenties te tonen. Dit vormt in wezen een verbod op gepersonaliseerd adverteren richting minderjarigen. Het levert een bijdrage aan de doelstelling uit het regeerakkoord om minderjarigen beter te beschermen tegen ongepaste online reclame. Het kabinet is hier zodoende positief over en heeft gedurende de trilogie constructief bijgedragen aan het bereiken van een uitvoerbaar en privacy-vriendelijk compromis op deze wens van het Europees parlement.

In het compromis is ook een nieuwe bevoegdheid opgenomen voor de Europese Commissie. Deze houdt in dat zij tijdens een crisis, die een serieuze bedreiging vormt voor de publieke veiligheid of volksgezondheid, zeer grote online platformen kan verplichten om in feite een tussentijdse risicoanalyse te verrichten zoals bedoeld in artikel 27 DSA. Nederland heeft ervoor gepleit om lidstaten zeggenschap te geven over de vraag of dit instrument kan worden ingezet. Hiervoor was echter onvoldoende steun, omdat er zorgen waren over een trager besluitvormingsproces wanneer het via de Raad moet. De robuuste waarborgen waarvoor het kabinet zich sterk heeft gemaakt, zoals de tijdelijkheid van de inzet, maken het een acceptabel compromis.

Een laatste wijziging is de inwerkingtredingstermijn. In het compromis is overeengekomen dat de DSA op zijn vroegst op 1 januari 2024 in werking treedt, maar in ieder geval niet eerder dan 15 maanden na publicatie. Dit is korter dan de 18 maanden die lidstaten wilden, maar langer dan de 3 maanden waar de Commissie om vroeg. Deze 15 maanden zijn minstens noodzakelijk voor zowel bedrijven als overheden. Bedrijven moeten aanpassingen plegen om alle nieuwe verplichtingen na te leven. Overheden moeten zorgen dat er nationaal toezicht kan worden gehouden. Dit vergt uitvoeringswetgeving die door het parlement zal moeten worden besproken en goedgekeurd. De overeengekomen inwerkingtredingstermijn is daarmee ambitieus. Ik ben van plan om u na de zomer een brief te sturen over de verdere stappen die ik onderneem ter uitvoering van de DSA en DMA.

Na plenaire stemming in het Europees parlement en formele goedkeuring van de Raad wordt de DSA gepubliceerd in het publicatieblad van de Europese Unie. Hierna begint de inwerkingtredingstermijn te lopen. De verwachting is dat de DSA dan per begin 2024 in werking treedt.

Tijdens de informele ministeriële bijeenkomst over toerisme spraken lidstaten over de ontwikkeling van Europa als duurzame toerismedestemming, het belang van toerisme van Europeanen binnen Europa (inter-Europees toerisme) en het transitiepad¹¹ toerisme. Daarnaast stonden lidstaten stil bij het conflict in de Oekraïne en wat dat voor de toerisme sector betekent.

Vrijwel alle lidstaten herkenden zich in de uitdagingen op het gebied van verduurzaming en digitalisering en bevestigden het belang van grensoverschrijdende samenwerking. Veel lidstaten noemden hierbij ook de betekenis van gedeeld erfgoed en cultuur. Ook benadrukten lidstaten hierbij het belang van duurzaam transport zoals goede grensoverschrijdende treinverbindingen.

Daarnaast vroeg Commissaris Breton aandacht voor het grote personeelstekort in deze sector, dat geschat wordt op 1,5 miljoen werknemers. Breton gaf aan dat voor succesvolle ondersteuning van de transitie in deze sector *reskilling* en *upskilling* van werknemers essentieel is. Hij verwees hierbij naar het EU-Pact voor vaardigheden. Vrijwel alle lidstaten bevestigden dat deze uitdaging hoge prioriteit heeft. Lidstaten noemden verschillende initiatieven op dit gebied, variërend van projecten voor omscholing tot specifieke trainingen voor mkb'ers op het gebied van duurzaamheid en digitalisering.

Verder werd gesproken over het transitiepad toerisme. Nederland en veel andere lidstaten verwelkomden het transitiepad en waren tevreden met het geleverde werk. Voor veel lidstaten is het transitiepad een inspiratiebron voor acties waarmee ze ook binnen hun eigen land aan de slag kunnen. De acties uit het transitiepad kunnen een goede basis vormen voor de Europese toerismeagenda 2030–2050. Onder het inkomend Tsjechisch voorzitterschap zal dit verder uitgewerkt worden.

Tijdelijke erkenning beroepskwalificaties Oekraïense vluchtelingen

De Commissie heeft bij aanbeveling van 5 april 2022 (Aanbeveling (EU) 2022/554) lidstaten aangespoord te zorgen voor een versnelde en soepele procedure voor de erkenning van beroepskwalificaties van mensen die op de vlucht zijn door de Russische invasie van Oekraïne. Dit geldt in het bijzonder voor beroepen in de gezondheidszorg, de kinderopvang en het onderwijs. Deze groep personen die tijdelijke bescherming geniet, moet waar mogelijk geholpen worden.

Erkenning van beroepskwalificaties vereist uitwisseling van gegevens tussen landen. Omdat Oekraïne geen EU-lidstaat is, zal uitwisseling van gegevens niet altijd gemakkelijk of zelfs onmogelijk zijn. Voor de Verklaring Omtrent Gedrag geldt dat als een persoon met een andere EU-nationaliteit in Nederland een VOG aanvraagt voor het werken met minderjarigen, ook de strafrechtelijke gegevens worden opgevraagd uit het land van de aanvragers nationaliteit. Het is niet mogelijk om strafrechtelijke gegevens uit Oekraïne op te vragen en te betrekken bij de VOG-beoordeling, omdat Oekraïne niet tot de Europese Unie behoort. De aard van de betrokken beroepen maakt dat een zorgvuldigheid in het aannamebeleid van beroepsbeoefenaren noodzakelijk is.

¹¹ In de update van de industriestrategie kondigt de Commissie transitiepaden voor 14 strategische ecosystemen aan, waaronder toerisme. De transitiepaden moeten deze ecosystemen ondersteunen bij de vormgeving van de groene- en digitale transitie.

Het kabinet werkt aan sectorale mogelijkheden die recht doen aan de urgentie van de situatie, maar met gepaste aandacht voor de belangen van de personen waarmee deze beroepsbeoefenaren werken. Het Ministerie van OCW werkt momenteel uit hoe bevoegde leraren uit Oekraïne zo snel mogelijk erkend lessen kunnen gaan verzorgen op scholen voor het primair en voortgezet onderwijs. Er wordt daarbij gekeken hoe knelpunten in het erkenningsproces van DUO kunnen worden weggenomen.